

Varsavaaran tuulivoimapuiston osayleiskaavan ehdotus

Khall 27.9.2021 § 246
293/10.02.02/2021

Valmistelija

Aluearkkitehti Ulla-Maija Oikarinen, p. 044 7104 630.

Prokon Wind Energy Finland Oy esittää, että Paltamon kunnanhallitus tekisi päätöksen osayleiskaavan laatimisen aloittamisesta Paltamon Varsavaaran alueelle. Osayleiskaava laadittaisiin oikeusvaikutteisena tuulivoimaosayleiskaavana, jolloin kunta voi myöntää rakennusluvat osayleiskaavan (maankäyttö- ja rakennuslaki 44§, 77a§ ja 77b§) perusteella. Hankkeessa sovelletaan myös lakia ympäristövaikutusten arvioinnista, jolloin tuulivoimahankkeen yhteydessä toteutetaan YVA-lain mukainen ympäristövaikutusten arviointi.

Osayleiskaavan suunnittelu sekä päätöksenteko ja ympäristövaikutustenarviointiprosessi toteutetaan hallinnollisesti erillisinä. Suunnittelun aikana prosesseja toteutetaan rinnatusten siten, että muun muassa kaavan suunnitteluun ja ympäristövaikutusten arviointiin liittyvät kuulemiset, neuvottelut ja yleisötilaisuudet voidaan toteuttaa yhdessä.

Varsavaaran tuulivoimahankkeen tavoitteena on selvittää mahdollisuutta rakentaa enintään 21 tuulivoimalaa, joiden kokonaiskorkeus on enintään 300 metriä maanpinnasta. Tuulivoimaloiden yksikköteho on arviolta 6-10 MW ja tuulivoimapuiston kokonaisteho noin 174-290 MW. Hankkeen toteutuksessa pyritään siihen, ettei sitä varten tarvita uutta voimajohtoa, vaan hankealue voitaisiin liittää alueen läpikulkevaan Fingridin voimajohtoon. Mikäli tämä ei ole mahdollista, sähkönsiirto tulisi nykyistä johtokatua noudattaen 10-15 km päässä idässä kulkevaan linjaan.

Suunnittelualue sijaitsee Paltamon Uuran alueella Nurkkakylän Varsavaarassa, noin 9,5 kilometriä Paltamon keskustasta pohjoiseen. Alue sijaitsee Paltamon, Puolangan ja Ristijärven raja-alueella. Suunnittelualue sijoittuu kokonaisuudessaan Paltamon kunnan alueelle ja alustava osayleiskaavan ulkoraja rajautuu sekä Puolangan että Ristijärven kuntarajoihin. Tuulivoimahankkeen kaikki tuulivoimalat sijoittuvat Paltamon kunnan alueelle, mutta hankkeessa tuulivoimaloiden aiheuttamia vaikutuksia arvioidaan kaikkien lähialueen kuntien alueilla.

Hankealue sijoittuu osittain voimassa olevassa tuulivoimamaakunta-kaavassa olevalle tuulivoimaloiden alueelle. Hanke on saanut puolustusvoimien myönteisen lausunnon 24.8.2021. Suunnittelualue on pääasiassa yksityisten omistuksessa ja tarvittavat maanvuokrasopimukset on solmittu.

Prokon esittää, että kaavan laatijaksi valitaan Ramboll Finland Oy/Pirjo Pellikka (FISE:n kaavalaatijan pätevyys YKS 424).

Prokon Wind Energy Finland Oy on valmis korvaamaan tämän esityksen mukaisesta osayleiskaavan ja YVAN laatimisesta aiheutuvat kustannukset erillisen kaavoitus sopimuksen mukaisesti.

Liitteenä Prokon Wind Energy Finland Oy:n hakemus osayleiskaavan laatimiseksi Varsavaaran tuulivoimapuistoa varten. Hakemuksessa on myös kartta suunnittelualueesta.

Esittelijä

kunnanjohtaja Pasi Ahoniemi, p. 044 7500 001.

Kunnanjohtajan päätösesitys:

Kunnanhallitus päättää käynnistää Varsavaaran tuulivoimapuiston osayleiskaavoituksen Prokon Wind Energy Finland Oy:n esityksen mukaisesti. Yleiskaava laaditaan maankäyttö- ja rakennuslain 77 a §:n mukaisesti niin, että sitä voidaan käyttää tuulivoimaloiden rakennuslupien perusteena. Prokon Wind Energy Finland Oy vastaa kaavoituskustannuksista erikseen tehtävän sopimuksen mukaisesti. Kunnanhallitus päättää käynnistää Varsavaaran tuulivoimapuiston osayleiskaavoituksen Prokon Wind Energy Finland Oy:n esityksen mukaisesti. Yleiskaava laaditaan maankäyttö- ja rakennuslain 77 a §:n mukaisesti niin, että sitä voidaan käyttää tuulivoimaloiden rakennuslupien perusteena. Prokon Wind Energy Finland Oy vastaa kaavoituskustannuksista erikseen tehtävän sopimuksen mukaisesti.

Kunnanhallitus hyväksyy kaavan laatijaksi Ramboll Finland Oy:n Pirjo Pellikan.

Kunnanhallitus:

Merkittiin pöytäkirjaan, että kokous keskeytettiin klo 15.34-15.40.

Kunnanhallitus hyväksyi kunnanjohtajan päätösehdotuksen.

Toimeenpano: ote, Prokon Wind Energy Finland Oy, tekninen johtaja, aluearkkitehti

Muutoksenhaku: muutoksenhakukielto, asia koskee valmistelua

Khall 29.11.2022 § 276

Valmistelija

kaavasuunnittelija Johannes Turunen, p. 040 1800 841.

Varsavaaran tuulivoimaosayleiskaava on tullut luonnosvaiheeseen.

Osallistumis- ja arviointisuunnitelma (OAS) on ollut nähtävillä 26.1. - 26.2.2022. Varsavaaran osayleiskaavan osallisuus- ja arviointisuunnitelmaan (OAS) antoi lausuntonsa Kainuun liitto, Ristijärven kunta, Metsäkeskus, Paltamon osakaskunta (Oulujärvi) ja Törmänmäen kyläyhdistys Ry. Lisäksi tuli 14 mielipidettä.

YVA-menettelyssä laadittava YVA-ohjelma ja kaavoitusta koskeva osallistumis- ja arviointisuunnitelma (OAS) asetettiin nähtäville samanaikaisesti. YVA-ohjelma asetettiin nähtäville kuulemistä varten 19.1.2022 ja siitä saatiin yhteysviranomaisen lausunto 18.3.2022 (KAIELY/586/2021). YVA-ohjelman ja kaavahankkeiden yhteinen aloitusvaiheen yleisötilaisuus järjestettiin etäyhteydellä 26.1.2022.

Ramboll Oy on valmistellut yleiskaavaluonnoksen, täydentänyt kaava-aineistoa linnustoselvityksillä, asukasmielipidekyselyllä, inventoinut uhanalaisiin lajiin kohdistuvia vaikutuksia ja havainnekuvaliitteillä Varsavaaran tuulipuistoalueesta. Osayleiskaavassa osoitetaan tuulivoimaloiden alueet ja ohjeelliset sijainnit 21 tuulivoimalalle. Tuulivoimaloille osoitetaan kulkuyhteydet, sähköasema sekä sähkönsiirtoreitti. Osayleiskaavan on pääosin maa- ja metsätalousvaltaista aluetta (M-1). Lisäksi kaavassa osoitetaan olemassa oleva sähkönsiirtolinja ja moottorikelkkailureitti.

Kaavaselostukseen kuuluvia asiakirjoja on täydennetty useista näkökulmista. Täydennyksillä on pyritty täydentämään mielipiteissä tulleilla huomioilla kuten riittävillä maisemanvaikutuksen havainnekuvilla, väkemmaallinnuksilla ja tilastollisella kyselyaineistolla. Varsavaaran tuulivoimalan yhtenäisvaikutukset ovat suuria ja niitä on selvitetty uusilla kartoituksilla ja raporteilla liittyen muihin alueen huomattaviin tuulivoimahankkeisiin. Alueella on tehty useita selvityksiä syksyn aikana, jossa on kartoitettu eläimille ja linnuille, pöllöille, linnustojen muuttoreiteille lepakoille aiheutuvia vaikutuksia sekä tutkittu kanalintujen soidinkäyttäytymisen vaikutuksia. Alueella on tutkittu viitasammakoiden esiintymistä, mutta tuulivoima-alueen ei uskota vaikuttavan viitasammakoihin. Alueella on selvitetty sähkönsiirtoon liittyviä voimajohtovaihtoehtoja ja sähkönsiirron reittejä.

Osayleiskaava ohjaa alueen käyttöä ja toimintoja tuulivoimatoiminnoille ja siihen varattuihin huoltorakennuksiin sekä huoltotiestöön. Kaavaehdotuksessa esitetään alueen muinaismuistokohteet, parannettava tiestö ja tuulivoima-alueen raja- ja sähkönsiirtoreitit, luonnonsuojeluun merkityt kohteet ja moottorikelkkareitistö. Alueella on muutamia pienempiä lampia ja Varsajärvi. Alueella kulkee runsaasti suojia ja alueella on runsaasti metsävaltaisia alueita. Alue sijoittuu Puolangan kunnan alueelle.

Ramboll Oy on tehnyt maanomistajille, vakiasukkaille sekä mökkiläisille laajan mielipidekyselyn. Alueen liikenne voi lisääntyä välillisesti tuulivoimarakentamisen sekä maansiirtotöiden myötä tuulivoima-alueen metsäautoteillä sekä esimerkiksi Puolangantiellä.

Maankäyttö- ja rakennuslain 35 § mukaan yleiskaava on yleispiirteinen maankäyttöä ohjaava suunnitelma alueen toimintojen järjestämiselle. Yleiskaava antaa perusteita alueen yksityiskohtaiselle toimintojen käytölle. Maankäyttö ja rakennuslain 37 § mukaan kunnanhallitus hyväksyy yleiskaavan. Yleiskaava esitetään kartalla ja siihen kuuluu kaavamerkinnot ja kaavamääräykset, josta säädetään MRL:n 40 §.

Maankäyttö- ja rakennusasetuksen 12 § mukaan kaavaehdotuksen asettaminen julkisesti nähtäville vähintään 30 päivän ajan, jolloin osallisilla on mahdollisuus tehdä muistutus kaavaehdotuksesta ennen päättymispäivää. Muistutuksen tekemisen mahdollisuudesta on ilmoitettava kunnan viestintäkanavissa yhteisen kunnan käytänteen mukaan. Maankäyttö- ja rakennusasetuksen 20 § mukaan lausunnot kaavaehdotuksesta on pyydetävä maakunnanliitolta, kunnilta joihin kaavahanke vaikuttaa ja alueellisilta ELY-keskuksilta ja muilta viranomaisilta, johon kaava vaikuttaa. Kaavakonsultti järjestää osayleiskaavaehdotuksesta ja kaavaselostuksesta sekä liiteasiakirjoista yleisötilaisuuden myöhemmin järjestettävänä ajankohtana.

Esittelijä

kunnanjohtaja Pasi Ahoniemi, p. 044 7500 001.

Kunnanjohtajan päätösesitys:

Kunnanhallitus hyväksyy kaavanlaatijan laatimat vastineet osallistumis- ja arviointisuunnitelmasta annetuista lausunnoista ja mielipiteistä.

Kunnanhallitus hyväksyy laaditun Varsavaaran tuulivoimapuistonkaavaluonnoksen ja päättää asettaa sen valmisteluvaiheen kuulemista varten nähtäville. Luonnoksesta pyydetään tarvittavat viranomaislausunnot.

Kunnanhallitus:

Merkittiin pöytäkirjaan, että kokous keskeytettiin klo 15.34-15.40.

Kunnanhallitus hyväksyi kunnanjohtajan päätösehdotuksen.

Toimeenpano: ote, Prokon Wind Energy Finland Oy, Ramboll Finland Oy (Pirjo Pellikka), tekninen johtaja, kaavasunnittelija. Muutoksenhakukielto (asia koskee valmistelua).

Khall 23.02.2026
293/10.02.02/2021

Julkinen

Valmistelija

kaavoittaja Mika Hakkarainen, p. 040 187 7970.

Varsavaaran tuulivoimapuistohankkeen kaava on etenemässä ehdotusvaiheeseen. Aluetta koskeva kaavaluonnos on ollut nähtävillä ja lausuntopyyntöillä 20.12.2022 –15.2.2023 välisen ajan.

Liitteessä nro 18 luonnosaineistosta saatu palaute ja vastineet.

Valmisteluvaiheen (luonnos) jälkeen tuulipuistohankkeeseen on tullut muutoksia, joista keskeisempinä:

- hankekoko on pienentynyt 21 voimalasta 12 tuulivoimalaan ja alueen laajuus täten pienentynyt. Suunnittelualueen eteläinen osa on poistettu kaava-alueesta kokonaan.
- Kaava-aineistoa, selvityksiä ja mallinnuksia on täydennetty ja päivitetty kaavaehdotukseen seuraavasti; kaakkuri- ja peto-lintuselvitys, jokihelmisimpukkaselvitys, kasvillisuus- ja luonto-tyypiselvityksen päivitys, aiemmin laadittujen selvitysten ja arviointien päivitys vastaamaan kaavaehdotusta mm. melu, välke, näkymäalueanalyysi, havainnekuvat mukaan lukien yhteis-vaikutukset.
- Sähkönsiirron osalta pyritään edelleen liittymään Fingridin voimajohtoon joko suunnittelualueelle rakennettavan sähköaseman kautta tai erikseen Uvan sähköasemalle rakennettavan voimajohdon kautta. Sähkönsiirtoon ei ole tullut muutoksia sitten YVA-selostuksen.

Kaavaehdotuksen sisältö

Osayleiskaava on laadittu maankäyttö- ja rakennuslain 77a §:n tarkoittamana oikeusvaikutteisena yleiskaavana (uusi nimike 1.1.2025 alkaen Alueidenkäyttölaki, AKL 77 a §). Osayleiskaavaa voidaan käyttää yleiskaavan mukaisten tuulivoimaloiden rakentamisluvan myöntämisen perusteena tuulivoimaloiden alueilla (tv-alue).

Osayleiskaavassa on osoitettu maa- ja metsätalousvaltaista aluetta (M-1), jolle saa sijoittaa tuulivoimaloita niille erikseen osoitetuille alueille (tv-1). Maa- ja metsätalousvaltaisilla alueilla sallitaan maa- ja metsätaloutta palveleva rakentaminen.

Tuulivoimalaloiden alueet on osoitettu kaavaan tv-1 merkinnällä. Merkinnällä osoitetaan alueet, joille on mahdollista sijoittaa tuulivoimala.

- *Luku tv-merkinnän yhteydessä osoittaa, kuinka monta tuulivoimalaa alueelle saa sijoittaa.*
- *Tuulivoimalan kaikkien rakenteiden on sijoitettava kokonaan alueen sisäpuolelle.*
- *Alueelle saa sijoittaa tuulivoimatuotantoa ja energiahuoltoa palvelevia rakenteita.*
- *Yksittäisen tuulivoimalan kokonaiskorkeus saa olla enintään 300 metriä maanpinnasta.*
- *Tuulivoimalan kokonaiskorkeus merenpinnasta ei saa ylittää ilmailuviranomaisen asettamia korkeusrajoituksi*

Tuulivoimalan alueen sisällä on merkintä ohjeellisesta tarkasta tuulivoimalan sijainnista. Voimaloiden tarkka sijainti määritellään rakentamisluvan yhteydessä tuulivoima-alueen sisälle.

Tuulivoimaloiden kaikki rakenteet, lapojen pyörimisalue ja rakentamisessa tarpeelliset nostoalueet huoltotien tulosuunnassa, mahdollisia levennyksiä lukuun ottamatta, on sijoitettava kokonaan tv-alueen sisäpuolelle.

Osayleiskaavalla sallitaan enintään kahdentoista tuulivoimalan rakentaminen suunnittelualueelle.

Kaava-alueen sähkönsiirto on osoitettu teiden yhteyteen tuulivoimaloiden välisellä maakaapeloinnilla, joka kulkee kaava-alueen keskiosassa sijaitsevalle ohjeelliselle sähköasemalle. Kaavassa on osoitettu ohjeelliset uudet tielinjaukset sekä nykyiset merkittävästi parannettava tieyhteydet, jotka kulkevat kaava-alueelta itään kohti Puolangantietä.

Kaava-alueelle on osoitettu myös vesialue ja luonnonravintolammikko (W ja W-1), kolme metsästysmajaa tai eräkämpä, pohjavesialue (pv), 5 luonnon monimuotoisuuden kannalta erityisen tärkeää aluetta (luo), 10 muinaismuistokohdetta ja yksi muinaismuistoalue (sm), moottorikelkkailureitti sekä olemassa oleva sähköjohto (z).

Puolustusvoimien pääesikunta on antanut muuttuneelle hankeelle hyväksyvän lausunnon 6.2.2026.

Liitteet:

Kaavaehdotuskartta
Kaavaselostus

Kaavaselostuksen liitteet:

1. Osallistumis- ja arviointisuunnitelma
2. OAS palaute ja vastineet
3. Kasvillisuusselvitys 2022
4. Lepakkoselvitys 2022
5. Liito-oravaselvitys 2022
6. Viitasammakkoselvitys 2022
7. Muutonseurantaraportti 2022
8. Pesimälinnustoselvitys ja pöllöt 2022
9. Soidinpaikkaselvitys 2022
- 9.1. Soidinpaikkaselvitys, salassa pidettävä liite (JulkL 24 § 14)
10. Havainnekuvat
11. Näkymäalueanalyysi ehdotusvaihe
12. Näkymäalueanalyysi ehdotusvaihe, yhteisvaikutukset
13. Melumallinnus 2026
14. Välkemallinnusraportti
15. Asukaskyselyraportti, päivitetty
16. Tuulivoimapuistoinventointi, päivitetty
17. Perustellun päätelmän huomioiminen
18. Luonnosvaiheen palauteraportti
19. Jokihelmisimpukkaraportti, salassa pidettävä liite (JulkL 24 § 14)
20. Petolintu ja kaakkuriselvitysraportti 2024, salassa pidettävä liite (JulkL 24 § 14)
21. Täydentävä kasvillisuusselvitys
22. Sähkönsiirtoreitin luontoselvitys

Esittelijä

kunnanjohtaja Pasi Ahoniemi, p. 044 7500 001.

Kunnanjohtajan
päättöehdotus:

Kunnanhallitus

- 1) hyväksyy Varsavaaran tuulivoimapuiston kaavaluonnoksen palautteesta laaditut vastineet
- 2) asettaa Varsavaaran tuulivoimapuiston osayleiskaavan ehdotuksena liitteineen nähtäville ja pyytää kaavaehdotuksesta lausunnot
- 3) päättää, että kaava-asiakirjoihin voidaan tehdä ennen nähtäville asettamista tarvittaessa vähäisiä virheen korjaamisia tai täydennyksiä, jotka eivät vaikuta kaavaratkaisuun.

Kunnanhallitus:

Toimeenpano: ote ja vastineet (liite 18), kaavoittaja, Ramboll Finland Oy (Pirjo Pellikka), Lupa- ja valvontavirasto, lausunnon antajat, mielipiteiden jättäjät.

Muutoksenhakukielto, asia koskee valmistelua.